

ÜLEILMNE MAJANDUS 2006. AASTAL

Üleilmne majandusaktiivsus püsis 2006. aastal ühtlasel ja trendipärasel tasemel. Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul kasvas arenenud riikide koguprodukt 2006. aastal 3,1% (2005. aastal 2,5%; vt tabel 1)¹. 2007. aastaks prognoositakse majanduskasvu aeglustumist 2,7%ni ning sama kiire kasvu jätkumist oodatakse ka 2008. aastal.

Piirkonniti oli 2006. aastal majanduskasv suhteliselt erinev. See püsis endiselt kõrgeim Aasia arenevates tööstusriikides. Hiina 2006. aasta majanduskasv oli 10,7%. USA majanduskasv oli aasta kokkuvõttes kõrge (3,4%), olles seejuures esimesel poolaastal märgatavalt kõrgem kui teisel. Euroala majanduskasv oli 2006. aastal 2,8% ja Jaapani oma 2,2%. Võrreldes aasta alguses prognoosituga² oli tegelik majanduskasv USAs täpselt selline, nagu oodati, euroalal 1,0 protsendipunkti võrra kõrgem ning Jaapanis 0,1 protsendipunkti võrra kõrgem.

2006. aastal toetasid üleilmset majanduskasvu suhteliselt stabiilne geopoliitiline olukord ning looduskatastroofide vähesus. Aasta teisel poolel hakkas kiirelt halvenema USA kinnisvarasektori olukord, kuid augustis alanud naftahinna langus kompenseeris mõneti selle sektori negatiivset mõju ülejäänud majandussektoritele. Naftahinna tõus esimesel poolaastal tugevdas küll korraks globaalseid inflatsioonisurveid, kuid need vaibused taas aasta teisel poolel. Tööturustatistika näitas tööpuuduse püsimist rekordmadalate tasemetel lähedal kõikides suuremates majanduspiirkondades.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID JA JAAPAN

2006. aasta esimesel poolel püsis **Ameerika Ühendriikide** roll üleilmse majanduskasvu mootorina, kuid teisel poolel hakkas USA majandusaktiivsus vähenema. Suunanäitajaks oli kinnisvarasektor, mis hakkas pärast 2005. aasta lõpus saavutatud

Tabel 1. Arenenud riikide majandusnäitajad

	SKP kasv (%)		THI aasta keskmine kasv (%)		Töötuse aasta keskmine tase (%)		Riigieelarve ülevõi puudujääk (% SKP suhtes)		Jooksevkonto saldo (% SKP suhtes)	
	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*
Maailm	4,8	5,3								
Arenenud riigid	2,5	3,1	2,3	2,3	6	5,6	-2,5	-1,9	-1,4	-1,7
Ameerika Ühendriigid	3,2	3,4	3,4	3,2	5,1	4,7	-3,7	-2,6	-6,4	-6,4
Jaapan	1,9	2,2	-0,6	0,2	4,4	4,1	-4,8	-4,3	3,6	3,9
Euroala	1,4	2,8	2,2	2,2	8,6	7,8	-2,4	-1,8	-0,1	-0,5
Saksamaa	0,9	2,7	1,9	1,8	9,1	8,1	-3,2	-1,9	4,0	3,9
Prantsusmaa	1,2	2,0	1,9	1,9	9,9	9,3	-2,9	-2,6	-1,6	-2,3
Soome	2,9	5,8	0,8	1,3	8,4	7,7	2,5	2,9	4,9	5,7
Muud ELi liikmesriigid										
Ühendkuningriik	1,9	2,7	2,0	2,3	4,8	5,4	-2,9	-2,6	-2,4	-2,9
Rootsi	2,9	4,8	0,8	1,6	5,8	5,5	2,8	2,8	7,1	6,0

* 2006. aasta andmed on esialgsed.

Allikas: Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook*, veebruar 2007

¹ Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook*, aprill 2007.

² *Consensus Forecasts*, jaanuar 2006.

rekordtasemeid järsult langema. Kinnisvarasektori negatiivset mõju teistele majandussektoritele pehmendas veidi alanenud naftahind, mis soodustas eratarbimist. USA välistasakaal püsis endiselt halb ning jooksevkonto puudujääk ületas 6% taseme SKPst. Eelarvetasakaal samas paranes aasta jooksul ning eelarvepuudujääk langes aasta lõpuks alla 2% SKPst. Nii jooksevkonto kui eelarve puudujääki kattis aasta jooksul jätkuvalt suur kapitali netosissevoov USA väärtpaperitesse.

Seoses trendipärase majanduskasvu jätkumisega ning nafta hinnatõusust tingitud inflatsiooniohuga jätkas USA föderaalreserv aasta esimesel poolel stimuleeriva rahapoliitika normaliseerimist: baasintressimäära tõsteti neljal korral 25 baaspunkti võrra 4,25%lt 5,25%ni. Teisel poolaastal püsis baasintressimäär majanduskasvu pidurdumisest ning inflatsioonisurveid leevendavast naftahinna langusest tingitud muutumatuna.

Inflatsioon Ameerika Ühendriikides tõusis esimese poolaasta lõpuks naftahinna tõusust tulenevalt 4,3%ni, kuid alanes aasta lõpuks tagasi 2,0–2,5% vahemikku. Tööpuudus vähenes jaanuari 4,7%lt aasta lõpuks 4,4–4,5%ni (viimase viie aasta madalaim). Hõive kasv püsis aasta jooksul keskpärane, langedes siiski tööstussektoris.

Jaapani majanduskasv püsis 2006. aastal trendipärasel tasemel. Jätkuvalt kasvas enim tööstussektor: tööstustoodangu aastakasv kõikus 3–6% vahemikus ning ekspordi aastakasv püsis stabiilselt üle 10% taseme. Eratarbimine oli nõrgem: jaemüügi aastakasv oli aasta lõpuks negatiivne. Aasta kokkuvõttes oli majanduskasv 2,2%. Jaapani tarbijahindade kasv jõudis aasta keskpaigaks positiivsele poolele, tõustes augustis 0,9%ni. Aasta lõpukuu del hinnakasv taas aeglustus. Tööpuudus langes Jaapanis aasta alguse 4,4%lt aasta lõpuks 4,0%le (viimase kaheksa aasta madalaim). Kindlalt positiiv-

senä püsinud majanduskasvu ning inflatsiooni tõttu lõpetas Jaapani keskpank ka mitu aastat kestnud nullintressimäära poliitika, tõstes baasintressimäära 0,25%le.

EUROALA

Euroala riikide majanduskasv kiirenes kogu 2006. aasta jooksul ning aasta kokkuvõttes ületas SKP aastakasv (2,8%) tuntavalt aasta alguses prognoositu. Komponentide lõikes oli majanduskasv ühtlane, positiivse panuse andsid nii eratarbimine, erainvesteeringud, valitsussektor kui ka netoeksport.

Inflatsioonidünaamika oli euroalal samasugune nagu USAs: naftahinna tõusust tingitud hinnasurved tõstsid tarbijahindade aastakasvu juulis 2,5%ni, kuid aasta lõpuks langes inflatsioon tagasi 1,9%le. Tarbijahindade alusinflatsioon tõusis jaanuari 1,2%lt detsembris 1,5%le. Euroala tööpuudus püsis aasta lõikes langustrendil, alanedes jaanuari 8,3%lt detsembris 7,5%le.

Trendipärase majanduskasvu püsimise ning alusinflatsiooni ja rahapakkumise kasvu kiirenemise tõttu jätkas Euroopa Keskpank baasintressimäära taseme normaliseerimist, tõstes baasintressimäära igas kvartalis 25 baaspunkti võrra 2,25%lt 3,25%le.

Euroala majanduse väljavaated 2007. aastaks on positiivsed, kuid majanduskasvu osas oodatakse siiski mõningast aeglustumist 2,0%ni³.

RAHVUSVAHELISED FINANTS- JA TOORMETURUD

Peamistel **aktsiaturgudel** jätkus 2006. aastal tõusutrend, mida toetasid eelkõige maailmamajanduse tsükliline tõusufaas ja ettevõtete head majandustulemused. Kuigi mais-juunis leidis aset üsna järsk ja ulatuslik hinnalangus, ei mõjutanud see üldiselt soodsat majanduskeskkonda ning tõusutrend jätkus teisel poolaastal endise hooga. Juhtivatest ma-

³ Consensus Forecasts, jaanuar 2007.

janduspiirkondadest kasvas enim euroala aktsia-indeks FTSE Eurobloc 300 (19,1%). Eelmisest aastast edukam oli ka USA aktsiaturg, mille dünaamikat kajastav SP 500 indeks tõusis 13,6%. Jaapani aktsiaindeks Nikkei 225 kasvas 6,9%.

Võlakirjaturgudel mõjutas lühiajalisi intressimäärasid eelkõige juhtivate keskpankade rahapoliitika, mis oli suunatud majanduse ülekuumenemise vältimisele ja inflatsiooni pidurdamisele. Ameerika Ühendriikides jätkas föderaalreserv ootuspäraselt baasintressimäära tõstmist, kergitades selle esimesel poolaastal 4,25%lt 5,25%le. Teisel poolaastal baasintressimäära ei muudetud, kuna majanduskasv hakkas eeskätt eluasemeturu jahtumise tõttu aeglustuma. Euroopa Keskpank tõstis baasintressimäära viis korda, kokku 1,25 protsendipunkti võrra. Olulise sündmusena võib märkida ka baasintressimäära tõstmist Jaapanis 0,25%le, mis tähistas sealse majanduse elavnemise kindlustumist ja deflatsiooniperioodi ületamist. Kõrge majandusaktiivsuse ja karmistuva rahapoliitika tingimustes suurenesid ka pikaajalised intressimäärad. USAs tõusis kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade intressimäär 0,31, euroalal 0,64 ja Jaapanis 0,21 protsendipunkti võrra.

Valuutaturgudel toimus taas pööre USA dollari trendis. Kui 2005. aastal dollar tugevnes, siis 2006. aastal hakkas see teiste põhivaluutade suhtes taas nõrgenema, kuna ilmnisid märgid riigi majanduskasvu aeglustumisest. Euro kurss dollari suhtes tõusis seetõttu 1,32ni ehk 11,4% võrra. Jaapani jeeni kurss dollari suhtes muutus aga vähe, kuna jeeni kasutati jätkuvalt laialdaselt laenuvaluutana. Nõrgenevat jeeni ei suutnud kuigi palju toetada ka baasintressimäära tõstmine Jaapani keskpanga poolt, sest teised keskpangad suurendasid baasintressimäära veelgi enam. USA dollari suhtes nõrgenes jeen 1,1% ja euro suhtes 12,7%.

Toormeturgudel jätkus ühe olulisema trendina toornafta hinna tõus, mida kannustas tugev nõudluspoolne surve. Kõrgeim hinnatase saavutati augusti alguses, mil ühe barreli toornafta eest maksti

USAs 77 dollarit. Hiljem alanes naftahind taas aasta alguse tasemele (61 dollarit) ning jäi seega aasta kokkuvõttes praktiliselt muutumatuks. Küllaltki suurtes piirides kõikus ka kulla hind, tõustes aastaga 636,7 dollarini untsist ehk 23,2%. Elava globaalse majandusaktiivsuse ja sellest tuleneva nõudluse suurenemise tõttu kasvas peamiste toormete üldist hinnataset kajastav CRB indeks 21,5% ehk märgatavalt enam kui eelnenud aastal.